

Biblioteksplan

Nora kommun
2008-2012

KOMMUNBIBLIOTEKET I NORA

Biblioteksplan för Nora kommun

Del 1

Vad är en biblioteksplan?

En biblioteksplan skall ses som en möjlighet att formulera en lokal bibliotekspolitik, som inte bara lyfter fram de traditionella värdena i biblioteksverksamheten utan också biblioteket som en utvecklingsfaktor - biblioteket som ett instrument i den lokala utvecklingen. En biblioteksplan är ett politiskt dokument. Biblioteksplanen lägger fast en strategi för verksamhetens utveckling. Den är ingen verksamhetsplan men en förutsättning för en sådan.

Uppdraget

Nora kommuns biblioteksplan har arbetats fram på uppdrag av kommunstyrelsen.

Uppdragsformulering:

Kommunstyrelsen ger Kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder/förvaltningar och andra intresserade, upprätta en långsiktig biblioteksplan för Nora kommun. Planen skall underställas kommunfullmäktige för beslut.

Uppdraget gavs till den nämnd som har ansvaret för kommunens folkbibliotek. För planarbetet och slutprodukten ansvarar Kultur och fritidsnämnden som i sin tur överlåtit det faktiska arbetet till personalen vid kommunens enhet för kultur-, biblioteks- och fritidsfrågorna, i samråd med de som berörs i kommunens olika biblioteksenheter.

Innehållet

Del 1 - Vad är en biblioteksplan? Uppdraget. Arbetsmetoden.

Del 2 - Bibliotekets roll. Vad förväntas av bibliotek nu och i framtiden.

Del 3 - Nulägesbeskrivning. Nora kommuns bibliotekssystem idag.

Del 4 - Biblioteksplanen, en handlingsplan för framtiden. Förändringsområden

Uppföljning av mål, utvärderingar och revidering av planen

Biblioteksplanen bör vara konkret i de delar som anger en färdväg till morgondagens bibliotek. Ju tydligare visionerna beskrivs och kopplas till rimliga och uppnåbara mål desto enklare och roligare blir vägen till måluppfyllelsen. Självklart måste en plan kunna revideras om inte verkligheten stämmer med den planering som bygger på antaganden och förutsägelser om det vi tror kommer att hända. Planen skall omfatta perioden 2008-2012. Revidering vart annat år.

Planens fastställande

Godkänd plan fastställs slutligen av kommunfullmäktige.

Del 2

Bibliotekets roll

Vi vet att tillväxt måste komma ur kunskap och innovationskraft. För att Sverige ska utvecklas är det viktigt att våra invånare kan orientera sig i informationsflödet. Biblioteken utgör en förutsättning för detta.

Vi är medborgare i ett kunskapssamhälle med ett ständigt flöde och behov av information. För att stärka Nora kommun och dess medborgare, i detta avseende, krävs att kommunen strategiskt medverkar till att individer och samhällets funktioner får möjlighet att fortlöpande öka kompetensen. Bibliotek är en viktig del i kunskapens infrastruktur och ett bra bibliotek utgör en betydande del av kommunens strategi för försörjning och uppbyggnad av kompetens. I genomsnitt ägnar vi oss åt mediakonsumtion mer än 6 timmar per dag. I denna konkurrens om vår uppmärksamhet måste biblioteken ha en tydlig profil för att synas.

Biblioteket måste i detta perspektiv finnas nära medborgarna, vara öppet och tillgängligt – för alla. Bibliotekets attraktionskraft och servicenivå måste vara hög. Biblioteket skall vara effektivt och få en självklar roll i samhällsutvecklingen. För att inta den positionen krävs en tydlig strategi för bibliotekets roll.

Några fakta:

Utlånen på Nora bibliotek har under 2007 ökat trots att lånen för övriga landet har minskat.

Biblioteket är en viktig och spännande mötesplats även för annat än lån. Besöken på Nora bibliotek har ökat under 2007.

Ett oförändrat mediaanslag innebär att inköpsvolymen av media minskar.

Media finns idag i flera olika format, bland annat har ljudboken fått stor genomslagskraft.

9 av 10 tycker att biblioteken är viktiga. 8 av 10 har mycket stort förtroende för biblioteken. 3 av 10 har använt bibliotek i samband med kurser och lärande (hälften av alla i åldern 16-29 år).

Bibliotekslagen

§7a Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka. Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. (Bibliotekslagen som helhet utgör bilaga)

Biblioteket – nära medborgarna, öppet och tillgängligt – för alla.

Biblioteket skall ha en tydlig och stark lokal förankring.

Medborgarna skall känna sig hemma i sitt bibliotek. Funktionshinder skall inte vara ett informationshinder och därför skall tillgängligheten av bibliotekets tjänster *för alla*, prioriteras. Biblioteket skall vara en *mötesplats nära medborgarna*, ge fri tillgång till media, läsupplevelser och *kultur- och kunskapskällor*, såväl tryckta som digitala. Kunnig, välutbildad och serviceinriktad personal ska kunna vägleda besökaren i en trygg förvisning om respekt och integritet. I samverkan med andra utbildningsinstitutioner, genom nätverk mellan regionala, nationella och internationella kunskaps- och bibliotekssystem optimeras resurserna och tillgången till information, kunskap och kompetens.

Biblioteket som mötesplats och centrum för kultur och kunskap.

Biblioteket är och ska vara en mötesplats dels genom lokalens tillgänglighet och utformning dels genom verksamhetens innehåll. Det ska vara trevligt att gå till och vara i biblioteket. Besökaren skall, förhoppningsvis, också uppleva en stimulans, få nya intryck och erfarenheter till ett växande som människa. Biblioteket ska vara synligt och inbjudande. Besökaren söker sig till biblioteket för att låna, lära, lyssna, se, studera, producera samt uppleva och delta. Biblioteket skall inbjuda till möten mellan människor och kulturer. Biblioteket skall bidra till att barn, ungdomar och vuxna kan, efter förmåga och önskan, utveckla läsupplevelsen, träna språk, utveckla fantasin, nyfikenheten, kreativiteten och förmågan till kritiskt omdöme.

Hur ska detta märkas:

Det ska vara lätt att få kunskap och information, hitta och låna media. Nyutkommen litteratur och teman, nyheter och aktualiteter exponeras synligt och tilltalande. Ljus och överskådlighet eftersträvas. Personalen vägleder och ger generös service. Utlåning och återlämning sker genom att besökaren självbetjänar sig. Mera av personalresurserna ägnas information och kunskapsförmedling, bibliotekspedagogik och annan service. Personalen erbjuder fortlöpande kompetensutveckling och breddar sitt kunnande till att också omfatta marknadsföring, förmedling och publika arrangemang.

Biblioteket är och ska vara ett kunskapscentrum med tillgång till all tänkbar kunskap – genom egna media i tryckt eller digital form – eller genom inhämtande i samverkan med andra biblioteksformer. Lokalen, samlingarna, tekniken och personalens kompetens ska fungera tillsammans för att hjälpa den sökande att hitta rätt kunskap och information. Biblioteket ska, med ett *aktivt och utåtriktat arbete*, också stimulera och försöka nå andra än de som redan upptäckt bibliotekets möjligheter. En samverkan med andra förvaltningar och organisationer är en förutsättning för detta arbete.

Hur ska detta märkas?

Biblioteket ska utformas så att kunskaps och informationssökandet underlättas genom tydlig skyltning, vägvisning och vägledning. Tekniken skall vara modern för att kunna insamla, hantera och bearbeta digital information. Det ska finnas studieplatser och besökaryvänliga miljöer. Personalen ska ha kunskaper om var information söks och hur den kritiskt kan värderas. I ett nära samarbete med skola och andra undervisningsformer skall biblioteket ha en klar bild av kunskapsbehovet bland medborgarna särskilt studenter och vuxenstuderande som kan ha särskilt behov av bibliotekets hjälp.

Biblioteket är och ska vara ett kulturcentrum såsom samarbetspartner med övriga kulturformer och kulturaktörer - också i ett större sammanhang. I mötet med kultur utvecklas språk, fantasi, kreativitet och nyfikenhet. I mötet med kultur upptäcks och upplevs berättandet, drama, komedi, musik och andra konstnärliga uttrycksformer.

Hur ska detta märkas?

Biblioteket skall erbjuda lokaler och kompetens för att med egna och andras arrangemang och aktiviteter kunna erbjuda kulturevenemang för barn, ungdomar och vuxna.

Bibliotekslagen

§8 Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl a genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov. (Bibliotekslagen som helhet utgör bilaga)

Bra bibliotek är avgörande för vuxnas lärande och kompetensutveckling.

Del 3

Nulägesbeskrivningar. (Verksamheten, såsom den bedrivs år 2007)

Nora kommun och stad

Bergsbruket har sedan 1600-talet präglat bygden – Bergslagen – och lagt grunden för den utveckling kommunen och staden – Stadsprivilegierna erhöles Nora redan 1643 – har haft och alltjämt har. Tillverkningsindustrin dominerar.

Idag drar den välbevarade, uppmärksammade och ”utmärkta” (Europa Nostra pris för kulturmiljön, 3 utmärkelser) kulturmiljön till sig framstående kulturarbetare och ger staden en aktiv roll som kulturskapande mötesplats.

Knappt 25 % av den arbetsföra befolkningen arbetar i tillverknings- och utvinningsindustrin. Det är ca 10 % fler än, i jämförelse med, riket. Färre i Nora (12%) än genomsnittet i riket (18%) arbetar inom handel och kommunikation. Övriga näringsgrenar motsvarar rikets genomsnitt. (Uppgifter från SCB)

Men industrins och ett modernt samhälles krav om kompetens och ökad attraktionskraft innebär att kommunen måste värna och stärka förutsättningarna för försörjning av kunskap och kompetens för att bibehålla och öka individens och samhällets attraktionskraft på arbetsmarknad och lokaliseringsort.

I Nora bor 10 447 personer varav 5 109 män och 5 338 kvinnor. 10 % av befolkningen är utrikes födda eller har utländskt medborgarskap. Utbildningsnivån är nästan lika med rikets genomsnitt. Den eftergymnasiala utbildningsnivån är dock något lägre i jämförelse med riket. Andelen förvärvsarbetande män och kvinnor i 20-64 år något högre än genomsnittet för riket. Det sker en nettoutpendling av arbetskraft, -758 män och -546 kvinnor. Medelinkomsten för män och kvinnor är något lägre i jämförelse med riket men något högre i jämförelse med länet. Under de senaste åren visar Nora kommun en positiv befolkningsökning. (Uppg från SCB 2007-12-31)

Nora kommuns biblioteksorganisation och verksamhet – nuläge: 2007 10 01

Det politiska ansvaret för kommunbiblioteket har Kultur - och fritidsnämnden. Ansvaret för skolbiblioteksverksamheten har barn- och utbildningsnämnden. Länsbiblioteket bistår biblioteket med kompletterande medieförsörjning och fortbildning.

3.1 Nora kommunbibliotek – såsom verksamheten bedrivs 2007 10 01

Huvudbiblioteket är centralt beläget i Nora. Biblioteket är öppet 42 timmar/vecka.

Minskat öppet hållande sommartid.

10 personer är anställda inom kultur- och fritidsavdelningen;

Kultur- och fritidschef, verksamhets-, ekonomi- och personalansvar.

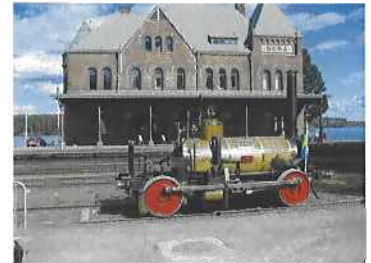
Kultursekreterare med ansvar för allmänskultur och kommunens webbredaktör.

Fritidsassistent, deltid.

Bibliotekets personal består av 2,82 bibliotekarietjänster och 3.70 biblioteksassistent.

Under 2006 genomfördes en upprustning av bibliotekets lokaler, och är nu ljusa och öppna med plats för barn och vuxna. Det finns gott om läsplatser. Ett sammanträdesrum i biblioteket som innehåller Johan Johanssonsamlingen används vid möten och av föreningar. I anslutning till biblioteket ligger en utställningslokal som också används vid programverksamhet. Ett speciellt rum för släktforskning innehåller tryckt material, mikrofilm-läsare, rullfilm-läsare och CD-skivor med släktforskarmaterial. I anslutning finns Norasamlingen som innehåller böcker med lokal anknytning.

Bibliotekets utlån och besök har ökat markant från och i jämförelse med 2006 och tidigare år. Tendensen i riket är den motsatta. Skönlitteraturen har blivit billigare och mer lättillgänglig i samhället. Bibliotekets roll som mötesplats där man kan läsa tidskrifter, använda datorer, studera, se utställningar och program blir mer viktig. Ett stort urval av tidskrifter och tidningar är ett sätt att göra biblioteket attraktivt för besök. Nya funktioner tillkommer så att man från sin dator kan betjäna sig själv med till exempel omlån och förfrågningar.

Bibliotekslagen

§2 Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.

Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek. (Bibliotekslagen som helhet utgör bilaga)

Öppettider:

Måndag, onsdag 10-19,

Tisdag, torsdag fredag 10-17,

Lördag 10-13

Dagstidningsläsning från 08 vardagar

Tjänster i biblioteksverksamheten

1:e bibliotekarie, heltid

Bibliotekarie, 82,3 %

Barnbibliotekarie, heltid

Biblioteksassistent, heltid

Biblioteksassistent, heltid

Biblioteksassistent, 70%

Utredningssekreterare, 75%

Fritidsassistent, 25%

Biblioteket omfattar totalt cirka 58 000 exemplar av olika media. Mediaanslaget är 2007, 553 000 kronor. Det finns fack- och skönlitteratur för barn och vuxna. Av- media finns av olika slag såsom Ljudböcker och CD-skivor. För låntagare med nedsatt syn och andra funktionshinder finns böcker med Stor Stil och Daisy (en komprimerad CD i Mp3-format) samt lättlästa böcker. Biblioteket prenumererar på 11 dagstidningar och 120 tidskrifter för vuxna och 10 för barn.

Urval av vuxenmedia till biblioteket sker av bibliotekets personal med en huvudansvarig bibliotekarie. Biblioteket eftersträvar att så snabbt som möjligt leverera biblioteksbesökarnas önskemål om media. Media köps på efterfrågan för att tillgodose kommuninvånarnas önskemål. Målet är att ge en bra blandning mellan ”Det här vill jag ha” och ”Det här kände jag inte till”. Bibliotekets inköpskanaler är upphandlade tillsammans med övriga kommuner i ett länsarbete.

Att tillhandahålla datorer med Internetuppkoppling och databaser är idag en viktig uppgift för biblioteken. Nora biblioteket har sex datorer med internet och Officepaket. Två datorer med CD-romspel finns för yngre barn.

Bibliotekets datasystem Book-it delas numera mellan Nora, Lindesberg, Ljusnarsberg och Lekebergs kommuner. Book-it finns även på Karlsängsskolans bibliotek. Alla skolbibliotek kan nå bibliotekets katalog på Internet och då även barnkatalogen som innehåller lästips med mera. Från bibliotekets interaktiva webbsida kan besökarna utnyttja ett flertal funktioner bland annat låna om och reservera böcker, ge inköpsförslag och fråga om fjärlån. Det är också möjligt att boka bibliotekets datorer.

Invandrare och asylsökande kommer till biblioteket och de är de största Internetanvändarna. Krav ställs på media på olika språk till exempel arabiska somaliska och ryska. Örebro stadsbibliotek och Internationella biblioteket hjälper till med kompletterande medieförsörjning.

Enheten för vuxnas lärande - 2007 10 01

På kommunbiblioteket har en bibliotekarie speciellt ansvar för vuxenstudier. Bibliotekarien tar emot grupper för bibliotekskunskap, efter önskemål från lärarna.

Enheten för vuxnas lärande finns i lokalerna Hjernet och omfattar KomVux, arbetsmarknadsenheten, flyktingmottagningen, SFI och IV-programmet. På Hjernet finns även uppdragsutbildningar, validering (till exempel undersköterskor) och universitetsutbildningar.

På Hjernet finns inget bibliotek. Lexikon och ordböcker finns att tillgå på lektionstid. Databaser saknas. Eleverna erbjuds att köpa läromedia från skolan men många elever avstår.

3.2 Nora kommunbiblioteks tjänster till grupper med särskilda behov – 2007 10 01

Nora biblioteks särskilda tjänster bedrivs av en biblioteksassistent som avsätter cirka 14 timmar/vecka åt denna verksamhet. Verksamheten omfattar bl a *Boken Kommer* – det vill säga att bibliotekspersonalen kommer hem med böcker till den som på grund av olika hinder inte kan komma till biblioteket. *Boken Kommer* verksamheten har idag cirka 15 låntagare. Tjänsten borde kunna utnyttjas av flera. Idag (07) finns 609 personer över 80 år och 192 personer som omfattas av hemtjänsten. Personalen hjälper till med inlån av Daisy från Örebro länsbibliotek och från TPB (Talboks- och punktskriftsbiblioteket). Depositioner finns på Hagby terapi.

Nora bibliotek köper in följande media för grupper med särskilda behov; Lättläst, Storstil, Tidskriften 8 sidor, Daisy och skönlitteratur till *Boken Kommer* låntagarna. Under året kommer nedladdning av Daisy-skivor att starta. Inläsningstjänsten sköts ideellt av en grupp. De läser in Nora sidorna för synskadade som sedan distribueras av IT-media i Örebro.

I kommunen finns två vårdboenden, Hagby ängar och Tullbacken med tillsammans 145 platser. Det finns 5 Gruppboendestäder för funktionshindrade med ca 20 boende. Den dagliga verksamheten omfattar Hagbygården, Gläntan och Servicegruppen med tillsammans ca 35 personer. Antal personer med hemtjänst är 192 och med matjänst 84. De är indelade i två distrikt – norra och södra kommundelen.

Sammanfattning - följande verksamhet bedrivs för grupper med särskilda behov:

- Boken kommer
- Inlån av Daisy från Örebro och TPB
- Läsombudsverksamhet på fem gruppboendestäder (genom stiftelsen Lättläst)
- Årlig träff för funktionshindrade
- Årlig träff för synskadade
- Inläsningstjänst

Dessa boenden borde i framtiden ingå i ett kontaktnät med regelbunden information om bibliotekets särskilda tjänster. Andra grupper som kan utgöra kontaktnät för att nå de med särskilda behov är handikapprådet och väntjänsten.

3.3 Nora kommunbiblioteks Barn- ungdomsbiblioteksverksamhet – 2007 10 01

Att stimulera barn och ungdomars läslust är en av bibliotekets viktigaste uppgift.

Skolbibliotek ska fungera i pedagogiska sammanhang samt stödja och främja de utbildningsmål som finns på skolan och i läroplanen. Skolbiblioteket roll är att främja barns och ungdomars lust att läsa och deras språkutveckling. Skolbiblioteket är redskap för undervisningen och ska utformas och utvecklas av bibliotekarie, skolledare, lärare och elever utifrån den egna skolans behov och arbetssätt.

Huvudbiblioteket köper in barnlitteratur och AV-media för att tillgodose förskolor, skolor och för att locka till fritidsläsning. Skolorna efterfrågar skönlitteratur, facklitteratur och böcker för temaläsning. Urvalet av barnmedia sker av barnbibliotekarien. Personalresurser för barnverksamheten på huvudbiblioteket består av en barnbibliotekarie som arbetar heltid. Barn- och utbildningsförvaltningen står för 20 %. En assistenttjänst avsätter 10 timmar i veckan för barnverksamhet, till iordningställande av barnmedia. Varje år söker kommunbiblioteket pengar från Kulturrådet. Bokinköpsbidraget går till inköp av media på skolorna.

3.4 Skolbiblioteken i Nora kommun – 200710 01

Som styrinstrument för skolbiblioteken finns 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94), 1998 års läroplan för förskolan (Lpfö 98), UNESCOs skolbiblioteksmanifest, bibliotekslagen och lokalt, Skolplan 2004-2008 för Nora kommun.

I Lpo 94 står bl a: "...skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t ex bibliotek, datorer och andra hjälpmedel ..."

UNESCOs skolbiblioteksmanifest uttrycker under rubriken

Uppdrag: "Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapsamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare".

Policy: "Skolbiblioteket bör drivas inom ett tydligt strukturerat policynamverk. Bibliotekspolicyn bör utformas med skolans övergripande policy och behov i minnet och bör spegla dess etiska grundsyn, syfte och mål, såväl som dess verklighet".

Bibliotekslagen § 5 anger:

"Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevs intresse för läsning och litteratur, samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen".

I kommunens **Skolplan** nämns inget om skolbiblioteken.

Förskolorna

Nora kommun har 12 förskolor med vardera en till tre avdelningar. Förskolorna finns dels i centralorten, dels i Gytterp, Järnboås, Ås och Dalkarlsberg. På varje förskola finns ett eget bestånd med böcker för barnen. Alla förskolor kompletterar med böcker från kommunbiblioteket ungefär 1 gång/månad. Nästan alla förskolor har också en Ta Hem hylla med böcker för barn och föräldrar att enkelt låna utan lånekort.

Grundskolorna år F-6

Grundskolornas bibliotek skiljer sig en hel del - vissa har satsat egen tid och media för att skapa små skolbibliotek medan andra förlitar sig helt på kommunbibliotekets service. Skolbiblioteken år F-6 är inte bemannade. Skolorna på landsbygden har problem med att låna och besöka kommunbiblioteket. Här har tomrummet som bokbussen lämnat efter sig, inte kunnat ersättas med någon fungerande lösning.

Sammanfattning – följande verksamhet bedrivs för barn- och ungdomar:

- Besök av föräldragrupper genom BVC ca 8ggr/år
- Gåvobok via BVC vid 2,5 års kontroll.
- Gratis teaterbesök via BVC vid 4 års ålder.
- Födelsedagsböcker till alla barn – samarbete mellan kommunbibliotek och förskola.
- Besök vid 6-års ålder med gåvobok ca 12 grupper år.
- Bokprat i mån av tid 7-12 år
- Bokpresentationer för föräldrar och personal
- Enkel bibliotekskunskap i årskurs 7 då lärare har efterfrågat det
- Bokombudsträffar med förskolepersonal och barnbibliotekarie 2 gånger/termin och en studiedag.
- Barnbibliotekarien sammanställer böcker till temaarbeten och läsning efter lärarnas önskemål.

I centrala Nora finns **Järntorgsskolan** med cirka 370 elever. Skolan har inget eget skolbibliotek. I stället har man valt att enbart satsa på faktalitteratur som finns utplacerad i de olika arbetslagen på skolan. Skönlitteratur lånas på kommunbiblioteket som ligger inom några minuters promenad från skolan.

Lärkesskolan ligger i bostadsområdet Hittorp och har cirka 160 elever. Här finns ett mindre skolbibliotek med både skönlitteratur och facklitteratur. Två pedagoger har ansvar för biblioteket och bokinköp tillsammans med elever i ett biblioteksråd. Skolan har fått del av pengar från Kulturrådet vid några tillfällen för att kunna komplettera bokbeståndet. Klasserna besöker dessutom kommunbiblioteket som ligger på gångavstånd från skolan.

Gyttorps skola har cirka 70 elever och här finns ett mindre skolbibliotek. Media har köpts in med hjälp av Kulturrådspengar. Eleverna använder biblioteket vid temaarbeten och för läsning. Gyttorps skola har en plan för lässtimulans: högläsning och tyst läsning.

Ås skola har cirka 190 elever och ligger några kilometer utanför centrala Nora. Skolan är beroende av buss för att ta sig till kommunbiblioteket. I skolan finns ett mindre skolbibliotek som en av pedagogerna har ansvar för. Genom ett bokråd kan eleverna påverka biblioteket.

På landsbygden finns **Järnboås skola** med cirka 80 elever, där man under året färdigställt ett mindre skolbibliotek där eleverna kan låna böcker och gruppjobba. Böcker har köpts med hjälp av bidraget från Kulturrådet och från läromedelsanslaget. Lärarna besöker kommunbiblioteket och lånar böcker till barnen.

Dalkarlsbergs skola har cirka 50 elever. Skolan har ett litet bibliotek men med gammalt bokbestånd, istället lånar lärarna på kommunbiblioteket.

Borns friskola med 74 elever har ett eget skolbibliotek. Böcker köps ur egen budget och med Kulturrådspengar. Lärarna lånar på kommunbiblioteket till sina klasser och besöker också biblioteket cirka en gång/termin.

Karlsängskolan år 7-9

Karlsängskolan med 480 elever har ett nyrustat skolbibliotek. Det har öppet skoldagar 8.30 – 15.30 med avbrott för raster. Skolbiblioteket innehåller cirka 2500 titlar som registreras och utlånas i Book-it. Här finns också 10 stycken datorer med databaser. Biblioteket är bemannat med heltidsanställd pedagog som också fungerar som skolans IT-ansvarige. Biblioteket fungerar som arbetsrum för eleverna. Medieanslaget till biblioteket är 40 000 kr/år. Böcker köps till stor del på förslag från eleverna, mest skönlitteratur. Den skolbiblioteksansvarige deltar i nätverk med skolbibliotekspersonal i länet med studieresor och träffar.

Del 4

Biblioteksplanen - en handlingsplan för framtiden

Nedanstående beskrivningar utgår från nulägesbeskrivningen och resurstilldelningen 2007 och för att uppnå det som beskrivnings inför framtiden förutsätts att erforderliga resurser anvisas. **Utvecklingsåtgärder under planperioden 2008-2012 (beskrivs med blå text)**

4.1 Nora kommunbibliotek

Förändringarna i samhället påverkar bibliotekets verksamhetsformer. Demografiska förändringar, förändringar i kulturmönster, efterfrågan på nya medier och den tekniska utvecklingen gör att biblioteken är utsatta för ett ständigt förändringstryck. För att biblioteksverksamheten ska kunna utvecklas måste vi förhålla oss till dessa förändringar och anpassa våra kompetenser.

Kompetensutveckling – generationsväxling. Vid kommande pensionsavgångar är det viktigt att **se till vilken kompetens som då saknas i verksamheten.** Bibliotekens rutinuppgifter sköts mer genom självbetjäning och nättjänster - **fokus kommer istället att ligga på ett pedagogiskt bemötande – vägledning och förmedling av kunskaper och upplevelser. Personalen bör ges möjlighet till kontinuerlig vidareutbildning** för att möta besökarnas behov och känna till teknikutveckling inom medie- och biblioteksvärlden. För att skapa mervärden runt kultur- och litteraturupplevelser **vill biblioteket införa workshops och café program.**

Ökad samverkan. Vi vill i framtiden fokusera mera på **samverkan mellan kommunerna** – ett första steg har tagits genom att Nora, Lindesberg, Ljusnarsberg och Lekeberg delar biblioteksserver. **Samarbetet mellan biblioteken i KNÖL kommunerna bör tas upp och utvecklas.**

Bibliotekslagen

§9 Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning (Bibliotekslagen som helhet utgör bilaga)

I länet samverkar vi i projektet Fria flöden som ger låntagarna snabbare service vid beställning av tryckt media.

Biblioteket skall kontinuerligt bevaka vilka nya medier som ska anskaffas. Under 2006-2007 har utgivning och efterfrågan på ljudböcker ökat markant. Under 2007 har biblioteket startat uthyrning av film på DVD då efterfrågan på framförallt barnfilm framkommit. Inköpen av ljudmedia och DVD har skett inom ramen för budget. Detta innebär att tryckta medier har fått mindre utrymme. Budgeten skall utökas så att alla grupper kan bli tillgodosedda.

Biblioteket får större krav på innehav av egna Daisy-skivor och även Daisy för förstånds-handikappade. **Besökarna kommer från fler språkgrupper vilket ställer krav på medier på flera olika språk, språkkurser lexikon mm.**

Teknikutveckling. Ny teknik införs fortlöpande – trådlöst internet bör installeras i biblioteksalokalerna. Självbetjäningen bör utvecklas för att frigöra personalen till vägledande uppgifter. Den äldre automat som finns behöver ersättas och ytterligare automat för återlämning införskaffas.

Fortsatta uppgraderingar av bibliotekets datasystem bör ske under planperioden, under förutsättning att medel anvisas.

Utveckling av bibliotekets webb ska fortsätta. Fler rutinuppgifter sköter låntagarna själva. Webben skall ge inspiration till läsning och till bibliotekets övriga tjänster.

4.2 Kommunbibliotekets särskilda tjänster till grupper med särskilda behov.

I framtiden kommer antalet äldre att växa och ställa större krav på bibliotekets service.

Resurserna för bibliotekets särskilda tjänster för äldre behöver förstärkas genom kompetenshöjning och mer tid. **En utbildad socialbibliotekarie bör anställas med ansvar för att bygga upp och "underhålla" ett nätverk inom kommunens organisation för bland annat vårdboenden, hemtjänstgrupper, och gruppboenden. Samtliga vårdgrupper bör ha ett läs- eller kulturombud. Socialbibliotekariens uppgift ska vara att förmedla kunskaper om bibliotekets särskilda tjänster, till exempel Daisy-böcker, Storstil, Lättläst och Boken Kommer till kretsen med ombud. Socialbibliotekarien ska samarbeta med de ideella föreningar som finns i kommunen.**

Boken Kommer verksamheten är uppskattad men behöver utvecklas. Ett informationsmaterial behöver tas fram som ger upplysning om "Boken Kommer" och vad det innebär och vem som har rätt att ta del av servicen. Ett utskick kan gå till målgruppen över 80 år och genom hemtjänstpersonalen. Socialbibliotekariens uppgift blir också att, genom hemtjänstens personal, ta mer aktiv del i förmedlingen av media (bokläsning, -lyssning) och andra kulturupplevelser till de äldre som så önskar.

Fortbildning inom området tillgodoses kontinuerligt för att följa med i den tekniska utvecklingen. Under 2007 startades nedladdningen av Daisy till biblioteket. Personalen inom socialförvaltningen behöver datautbildning för att känna till yngre funktionshindrades behov av datorer och nya hjälpmedel.

Under planperioden kommer **Nora bibliotek att behöva ta över den service till synskadade** som Örebro stadsbibliotek sköter (from 2008). Det innebär också att fler låntagare blir i behov av att få Daisy-skivor hemskickade. **Därför behöver biblioteket ett grundbestånd av Daisy-skivor** som komplement till nedladdningen.

4.3 Barn- och ungdomsverksamheten

Dagens samhälle ställer stora krav på vår språkliga förmåga. Därför är barns och ungas språkutveckling oerhört betydelsefull. Ett utvecklat språk är mer än en demokratifråga. Det är också avgörande för vår förmåga till abstrakt tänkande, det stimulerar fantasin och möjliggör förmågan att känna empati, som är av stor vikt för att vi alla ska kunna fungera i olika sociala sammanhang. Barnperspektivet skall genomsyra hela verksamhetsområdet.

Genom samverkan med barnvårdscentralen, förskolan, skolan och andra aktörer ska biblioteket stödja barn och unga i deras språkliga utveckling. Det kan handla om att tillägna sig språket på fler sätt än bara via boken, exempelvis via musik, dans och teater. För en del barn kan det vara mer språkligt utvecklande att använda sig av dessa uttrycksformer. Biblioteket har ett viktigt uppdrag att stå för det lustfyllda i språkutvecklingen. Likaså måste biblioteket också vara lyhört för den tekniska utvecklingen, som kan hjälpa många barn som

behöver särskilt stöd att utveckla ett rikt språk. Barn och unga med funktionshinder och med annat modersmål ska få det stöd i material och personlig hjälp de behöver för sin språkliga utveckling.

Förutom den verksamhet som nämnts tidigare, föreslås följande aktiviteter initieras:

- **Barnvagnscafé.**
- **Lördagsaktivitet för familjer.**
- **Läseklubb för barn och ungdomar.**
- **Workshops för ungdomar.**
- **Informationsblad till föräldrar om bibliotekets verksamhet för barn**

Under planperioden kommer **Nora bibliotek ta över utskick av Daisy-skivor till skolor från Örebro stadsbibliotek.** Detta innebär behov av mer Daisy skivor och även personalåtgång.

4.4 Skolbiblioteken

För att möta skolans behov och önskemål bör **ett forum för samverkan mellan kommunbiblioteket och skolan upprättas.**

Detta forum bör utformas som nätverket mellan förskolan och biblioteket, Barnboksrådet, där varje förskola har en representant i rådet.

Utifrån ovanstående bör **en plan för skolbiblioteken i kommunen tas fram, där tydliga mål för skolbiblioteksverksamheten finns och där ansvarsfördelningen mellan skolbiblioteken och kommunbiblioteket tydliggörs. Målen ska vara konkreta och möjliga att omsätta i praktiken. Dessa skall följas upp av regelbundna utvärderingar.**

Kommunbiblioteket skall ses som ett komplement till skolbiblioteken.

Skolbiblioteket, som ett viktigt verktyg för lärandet i skolan, bör omnämnas i nästa lokala skolplan. Barn och ungdomars läsning är viktig och **läsfrämjande åtgärder ska prioriteras.**

Under senare år har fler media än tryckt text fått större utrymme.

4.5 Enheten för vuxnas lärande.

En enkät har delats ut till alla lärare på komvux för att få en bild av hur de ser på biblioteksfrågorna. Enkäten visar att lärarna önskar:

- **Biblioteksvisning för lärare en gång per läsår. Huvudbiblioteket skall ansvara för att visningen sker.**
- **Vuxenlärande enhetens egen hemsida skall utvecklas med en länk till bibliotekets hemsida, med uppgifter om hur media söks via hemsidan.**

Slutord

De resurser som finns och som beskrivs i denna plan, bör värnas.

Nora kommunbibliotek är nyligen (2006) ambitiöst och medvetet rustat, ombyggt och anpassat till läntagarnas efterfrågade behov och till deras möjlighet att söka litteratur och media för sin personliga utveckling. Detta är också till gagn för samhället – medborgare som insiktsfullt är deltagande och engagerade.

Biblioteket skall förstås vara tillgängligt – öppet och inbjudande – så mycket som resurserna medger, men schemalagningen är svår och personalen känner sig ofta hårt belastad. Det är viktigt att personalen är kreativ, hålls välutbildad och ges möjlighet till förkovran. Att ständigt vara alert och ge service ställer krav på personalens förmåga och kraft. Det är viktigt att möjligheterna till ett utbyte med kollegor och nätverk tillgodoses och att medel till kompetensutveckling värnas. Personalen är bibliotekets viktigaste resurs!

Bibliotekslagen

*§5 Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.
(Bibliotekslagen som helhet utgör bilaga)*